

T. B. M. M. (S. Sayısı : 264)

3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/585)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md.

07/101-2010/03121

9.6.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.5.1989 tarihinde kararlaştırılan «3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'nun gelirleri ile sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının gelirlerinin zamanında tahsilini sağlamak ve bu suretle adı geçen vakıflara 3294 sayılı Kanunda öngörülen yardımları yerine getirme imkânı tanınmak amacıyla bu düzenleme yapılmıştır.

Diğer taraftan, muhtelif tarihlerde ve çeşitli şekillerde ülkemize gelen kişilerin de bu Kanun kapsamına alınması mülahazası, bu Tasarının hazırlanmasında başlıca etkenlerden biri olmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 3294 sayılı Kanunun 1 inci maddesi, anılan Kanunun uygulanmasını Türk vatandaşları ile sınırlı tutulmuştur. Bu sebeple, çeşitli tarihlerde ve şekillerde Türkiye'ye gelerek kabul edilmiş bulunan kişilerden fakru zaruret içinde bulunanlara, mezkûr Kanun uygulanmamaktadır.

Bu engeli bertaraf etmek amacıyla getirilen değişiklikle, her ne surette olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş bulunan kişilerden muhtaç durumda olanlar da 1 inci

madde içinde zikredilmek suretiyle, bunlara da yardım yapılabilmesi imkânı sağlanmaktadır.

Madde 2. — Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma vakıflarının illerdeki müteveli heyetleri bünyesine il Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu müdürü de dahil edilmek suretiyle, mezkûr vakıfların görevlerini daha etkin ve kapsamlı bir şekilde yerine getirmelerine imkân tanınmıştır.

Madde 3. — 29.5.1986 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilerek 14 Haziran 1986 tarihinde yürürlüğe giren 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 8 inci maddesinde sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının gelirleri belirlenmiştir.

Bu gelirlerden mahallî idare bütçelerine konulması öngörülen % 2 oranındaki payların ilgili vakıflara bazı mahallî idarelerce hiç ödenmediği veya çok geç ödendiği uygulama neticelerinden anlaşılmış bulunmaktadır. Mahallî idarelerin paylarını zamanında ödememeleri neticesinde vakıflar fakrî zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlarımızın yardım taleplerini zamanında yerine getirmede zorluk çekmektedirler.

Yukarıda belirtilen nedenlerle 3294 sayılı Kanunun 8 inci maddesine yapılan ilave ile vakıf gelirlerinin zamanında tahsil edilmesi sağlanarak vakıfların görevlerini arzu edilen seviyede yapmaları mümkün olacaktır.

Madde 4. 3294 sayılı Kanuna ek madde getiren bu madde ile, anılan Kanunun 4 ve 8 inci maddelerinin ilgili bentlerinde öngörülen alacaklar kamu alacağı niteliğine dönüştürülmekte ve bunların tahsilinin 6183 sayılı Kanun uyarınca yapılacağı belirtilmektedir. Anılan alacakların zamanında ödenmemesi halinde sorumlular hakkında da kanunî takibat yapılması öngörülen sözkonusu ek madde ile fon ve vakıf gelirlerinin tahsili garantiye alınmaktadır.

Madde 5. — 1.1.1988 tarihinden itibaren Türkiye'ye kabul edilmiş olup da Türk vatandaşı bulunmayan kişileri de bu Kanunun öngördüğü imkânlardan da yararlandırmak amacıyla, bu Kanunun 1 inci maddesinin yürürlüğü 1.1.1988 tarihine götürülmektedir.

Madde 6. — Yürütme hükmüdür.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

14 . 6 . 1989

Esas No. : 1/585

Karar No. : 85

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 9.6.1989 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı tarihte Komisyonumuza havale edilen «3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 14.6.1989 tarihli 84 üncü birleşiminde Devlet Bakanı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla görüşüldü.

Tasarı ile, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun asıl amacı olan; «fakrî zaruret içinde bulunan vatandaşlara yardım etmek ve sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir.» Düzenlemesine her ne surette olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişiler de alınmaktadır. Ayrıca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının illerdeki mütevelli heyetleri bünyesine il Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu müdürü de dahil edilerek, mezkur vakıfların görevlerini daha etkin ve kapsamlı bir şekilde yerine getirmelerine imkân tanınmıştır. Diğer taraftan vakfın tahsil edilemeyen alacaklarının zamanında tahsili için bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; 1 inci maddede yapılan değişikliğin gerek Bulgaristan'dan haksız bir şekilde yurt dışına çıkarılan ve ülkemize gelen soydaşlarımız ve gerekse çeşitli nedenlerle ülkemize gelmiş kişilere Devletin yardım elini uzatmasının şart olduğu, bu nedenle madde üzerinde ittifak halinde bulunulmakla birlikte, mahallî idareler ve özellikle belediyelerle ilgili yapılan düzenlemelerin anti-demokratik olduğu ve belediyeleri maddî yönden etkileyeceği, bunun iktidardan olmayan belediyelere bir siyasî baskı unsuru olarak kullanılacağı şeklindeki yaklaşımlara Hükümet adına açıklayıcı ve aydınlatıcı bilgi verilmesi ve özellikle bu tasarının hiç bir siyasî amaç taşımadığı, bu hükümetin yerel yönetimlere ve özellikle belediyelere büyük maddî imkânlar sağlamış bir hükümet olduğu, bu konuda hiçbir siyasî amaç güdülemeyeceği, kaldığı yerel yönetimlerin ve özellikle belediyelerin olumlu çalışmasından o bölgede yaşayanlar başta olmak üzere bütün vatandaşların yararlandığı bu nedenle belediye başkanlarının siyasî hüviyeti ile yöre halkının değerlendirilmesi bu iktidarın hiçbir zaman benimsemediği bir görüş olduğu şeklindeki açıklamalardan sonra, tasarının tümü Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesine açıklık getirilmesi bakımından maddede yer alan «kabul edilmiş» ibaresinden sonra «veya gelmiş» ibaresi eklenerek 1 inci madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

29.5.1986 tarih ve 3294 sayılı Kanununun 2 nci maddesinde yer alan (2022 sayılı Kanuna göre aylık alan kişiler dahil) hükmünün madde metninden çıkarılmasına ilişkin yeni bir metin tasarıya 2 nci madde olarak eklenmiştir.

Tasarının çerçeve 2 nci maddesi 3 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Çerçeve 3 üncü maddede yer alan «borç miktarı» ibaresi yanlış anlamalara sebebiyet verebileceği görüşünden hareketle «alacak miktarı» şeklinde değiştirilmiş ve çerçeve 4 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 4 üncü maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 5 ve 6 ncı maddeleri 5, 6 ve 7 nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kemal Akkaya
Samsun

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

Mehmet Deliceoğlu
Aydın

Muzaffer Atılgan
Ankara

İbrahim Demir
Antalya
(Muhalefîm)

Fenni İslimyeli
Balıkesir

Mehmet Seven
Bilecik

Ünal Akkaya
Çorum

Abdulkadir Ateş
Gaziantep
(İmzada bulunamadı)

Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul
(Muhalefet şerhim eklidir)

Sözcü
İsmail Şengün
Denizli

Mehmet Ali Bilici
Adana

Nihat Türker
Afyon

Hazım Kutay
Ankara

Ömer Okan Çağlar
Aydın

İ. Önder Kırılı
Balıkesir
(Karşı oy yazım eklidir)

A. Şamil Kazokoğlu
Bolu

Muzaffer Arıcı
Denizli

D. Fikri Sağlar
İçel
(İmzada bulunamadı)

Birgen Keleş
İzmir
(Muhalefet şerhim eklidir)

M. Turan Bayazit
İzmir
(Karşı oy yazım eklidir)

Cemal Seymen
Nevşehir
(Karşı oy yazım eklidir)

Mustafa Dinek
Konya

Şevki Göğüsger
Kırşehir

Mahmut Öztürk
Niğde
(Muhalefet şerhim eklidir)

Şakir Şeker
Sivas

Tevfik Ertüzün
Zonguldak
(Muhalefet şerhim eklidir)

MUHALEFET ŞERHİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Bu Kanun tasarısı ile, kanunun amaç ve maddesinde yapılan genişlemeyi olumlu ve gerekli bir değişiklik olarak kabul etmekle birlikte, amaç maddesine esas olarak muhalifiz.

Zira, bu kanun amaçlarını gerçekleştirecek fonksiyona, ve etkinliğe sahip değildir. Bu Kanunla sağlanan kaynaklar ülkemizde yaratılan yıllık gelirin yaklaşık binde biri düzeyindedir. Bu ölçüde yetersiz bir kaynağı kullanarak, ne sosyal adalet sağlanabilir ve ne de gelir dağılımındaki adaletsizlikler düzeltilebilir. Bu amaçların gerçekleşmesi ciddi kurumsal düzenlemeleri ve iktisat politikaları uygulamalarını gerektirir.

Kanun tasarısının 3 üncü maddesi ile belediye gelirlerinin % 2'sinin kaynağında stopaj yoluyla tahsili öngörülmektedir.

Bilindiği gibi, 26 Mart 1989 seçimleri sonrasında belediyelerin çok olumsuz ekonomik şartlar içine terkedildikleri anlaşılmıştır.

Çoğu belediyemiz 1989 gelirlerini kullanmış ve gayrimenkullerini satmış olarak cari harcamalarını hatta maaşlarını ödeyemeyecek duruma düşmüşlerdir.

Bu itibarla, iktisadi ve malî zorluklar içinde kanunî görevlerini yerine getirmeye ve halka hizmet götürmeye çalışan belediyelerimizin, bu kanunun kendilerine yüklediği ödemeleri yapmaları fevkalade zordur.

Diğer taraftan, kaynakta tevkif yoluyla belediye gelirlerinin tahsili, birer özerk kuruluş olan belediyelerin malî özerkliğini engelleyecek olan bir girişimdir.

Bu nedenlerle, kanun tasarısına muhalif olduğumuzu saygıyla arz ederiz.

Tevfik Ertüzün
Zonguldak

Mahmut Öztürk
Niğde

KARŞI OY

1. 26 Mart yerel yönetim seçiminden sonra çok büyük oranda muhalefetin (Özellikle SHP'nin) eline geçen belediyeler üzerinde baskı unsuru olarak kullanılacağı endişesini taşıdığımızdan ve iktidarın yerel yönetim seçimlerini takip eden günlerde iktidarın belediyelere karşı takındığı tavır ve uygulaması bu endişemizi kuvvetlendirdiğinden taşarının 3 üncü maddesine,

2. Ek 1 inci maddenin mahallî idareleri kapsamasına,
Karşıyız.

M. Turan Bayazıt
İzmir

Cemal Seymen
Nevşehir

Birgen Keleş
İzmir

Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul

Önder Kırılı
Balıkesir

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Bu Kanunun amacı; fakrı zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir.»

MADDE 2. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Mülki idare amirleri vakfın tabii başkanı olup, illerde, belediye başkanı, emniyet müdürü, defterdar, il millî eğitim müdürü, il sağlık müdürü, il Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu müdürü ve müftü; ilçelerde, belediye başkanı, ilçe emniyet üst görevlisi, malmüdürü, ilçe millî eğitim müdürü, Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi ve müftü vakfın müteveli heyetidir.»

MADDE 3. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Birinci fıkranın (b) bendinde belirtilen payların bütçe yılı içinde ödenmemesi halinde, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının tahsil edilememiş borç miktarı mahallî idarelere; kanunî hisse, ortaklık payı, kâr payı veya hazine yardımı gönderen bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar veya mahallî idarelerin ortak oldukları ticarî ve iktisadî işletmelerin kanunî hisselerinden veya diğer hakikî ve hükmi şahıslarca yapılacak yardım ve her türlü gelir toplamından vakfın yazılı müracaatı üzerine ödemeyi yapacak kişi ve kuruluşlarca re'sen kesilerek doğrudan ilgili vakıflara gönderilir.»

MADDE 4. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Bu Kanunun amacı; fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir.»

MADDE 2. — 29.5.1986 tarih ve 3294 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde yer alan (2022 sayılı Kanuna göre aylık alan kişiler dahil) hükümlü madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3. — Tasarının 2 nci maddesi 3 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Birinci fıkranın (b) bendinde belirtilen payların bütçe yılı içinde ödenmemesi halinde, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının tahsil edilememiş alacak miktarı mahallî idarelere kanunî hisse, ortaklık payı, kâr payı veya hazine yardımı gönderen bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar veya mahallî idarelerin ortak oldukları ticarî ve iktisadî işletmelerin kanunî hisselerinden veya diğer hakîki ve hükmi şahıslarca yapılacak yardım ve her türlü gelir toplamından vakfın yazılı müracaatı üzerine ödemeyi yapacak kişi ve kuruluşlarca re'sen kesilerek doğrudan ilgili vakıflara gönderilir.»

MADDE 5. — Tasarının 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

«Tahsil şekli ve müeyyide

EK MADDE 1. — 4 üncü maddenin (c), (d), (e), (f) ve (g) bentlerinde sayılan fon gelirleri ile 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı vakıf gelirleri kamu alacağı mahiyetinde olup, bu Kanunda yazılı süre içinde ödenmeyen gerek 4 üncü maddenin (c), (f) ve (g) bentlerindeki fon gelirlerinin, gerekse 8 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yazılı vakıf gelirlerinin tahsili için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulu Başkanlığınca veya ilgili vakıflarca 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapılır. Ayrıca sorumlular hakkında bu Kanun ve ilgili diğer kanunlar uyarınca takibata geçilir.»

MADDE 5. — Bu Kanunun 1 inci maddesi 1.1.1988 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

T. Özal

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

A. Bozer

Devlet Bakanı Y.

M. Yazar

Devlet Bakanı

I. Çelebi

Devlet Bakanı

İ. Özarlan

Devlet Bakanı

E. Konukman

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Maliye ve Gümrük Bakanı

E. Pakdemirli

Bayındırlık ve İskân Bakanı

C. Altınkaya

Ulaştırma Bakanı

C. Tuncer

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

F. Kurt

Turizm Bakanı

İ. Aküzüm

Devlet Bakanı

K. İnan

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı

S. Sert

Devlet Bakanı

İ. Aşkın

Millî Savunma Bakanı

İ. S. Giray

Dışişleri Bakanı

A. M. Yılmaz

Millî Eğitim Bakanı

A. Akyol

Sağlık Bakanı

H. Şıvgın

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

L. Kayalar

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ş. Yürür

Kültür Bakanı

N. K. Zeybek

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6. — Tasarının 5 inci maddesi 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 6 ncı maddesi 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

